

Ett hemmansnamn och ett vårdträds-öde

I Äspinge socken var Ljungstorp ursprungligen - och redan före 1830-talets enskifte - namnet på en småbruksfastighet under nr 7 i kyrkbyn.

Av Sven Ekwall

Ljungstorp bestod av två områden längst österut, gränsande till Satsserups by och till "Råседа häck". Ägorna omslöt under ställets mera självständiga tid knappt 15 hektar, varav mest skogs-och hagmark samt 2,6 ha åker.

Trots denna sin obetydlighet och ett undanskymt läge redovisas stället i skattelängder och kyrkoböcker konsekvent som en självständig enhet.

Men så lär också hemmansdelen från början starkt ha präglats av de ljunghedar som omgav den och som hade bidragit till namngivningen.

Svår väg

När 1900-talet just hade börjat övertogs Ljungstorp av Anders Nilsson (1876 - 1960) och hans maka. Han hade kommit från Svensköps socken och gift sig med Else, en av dottrarna på stället.

Paret blev de sista ägarna av Ljungstorp som egen jordbruksenhet. Det var möjligen på grund av svårigheten att vidmakthålla god tillfartsväg till stället som de redan före första världskriget måste ge upp bosättningen där och flytta till Satsrup 1:8, ett grannhemman som de inköpt.

De båda ställena skulle sedan brukas tillsammans, låt vara att byggnaderna på Ljungstorp inte kom till användning utan delvis revs, delvis lades i ruiner.

Längre fram, för cirka 70 år sedan, kom de avsidens belägna lyckorna att upphöra för jordbruksändamål respektive som betesmark. Efterhand totalplanterades de med gran.

Sällsynt vårdträd

Emellertid överflyttades det gamla, nu övergivna ställets namn omsider till hemmanet i Satsrup. Detta nya Ljungstorp är betecknat som nr 1:36 och

har gjort sig bemärkt för både sitt behandlingshem och för ett stuteri.

Det som just uppkallat mig att skriva denna artikel är det relativt sällsynta begreppet vårdträd.

Då Anders Nilsson och hans maka var helt unga rådde allmänt intresse för den omstrukturering av traktens landskapsbild som tagit sin början.

Denna bestod i att för allmännyttans skull låta granplantera ljunghedar och enefälader, vilket helt naturligt också torde ha medfört en viss nyfikenhet inför granen som solitärträd.

Hur skulle det manne vara att plantera en gran som vårdträd hemmavid?

Man kan gott tänka sig att en fråga i denna riktning besjälade de ungdomar som nyss övertagit Ljungstorp - och att de handlat därefter.

Nytt landskap

Jämte ett glest bestånd av ask, spridda björkar, al och sälg, några förvildade apalar och ett hasselsnår har Gamla Ljungstorps ruiner - och dess nästan helförgätna "vårdträd" - framöver och i nuet setts karaktäriserade av alltmer påträngande yngre granskog.

Inför densamma och åtskilliga gelikar i bygden förefaller förresten naturområdet häromkring nära nog ha upphört att ligga inom vad som kallats bokskogsregionen.

Som förutvarande lärare i roten och ofta återvändande dit har jag i varje fall funnit företeelsen vara mycket intresseväckande. Så redan i skogligt avseende - och sedd som en räntabel utväg.

Rent lokalt har omständigheterna på sistone fått något av spänning i sig. Ty den invid Gamla Ljungstorps ruin befintliga vårdträdsgranen, ungefär sekelgammal och mätande hela 222 cm i brösthöjds omkrets, är numera "befriad".

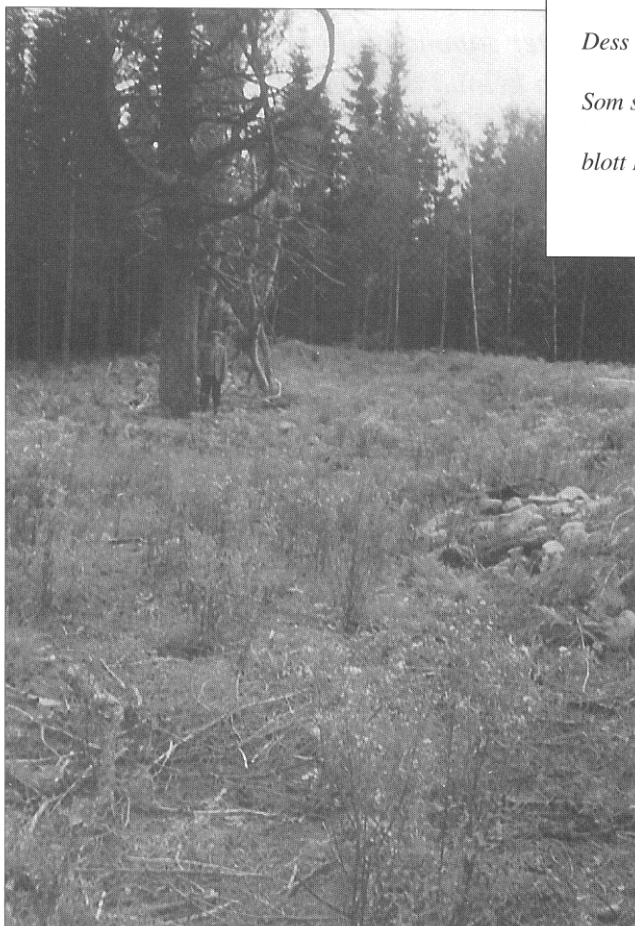
Det skedde i och genom 1999 års decemberor-

kan, efter det att veteranen ifråga länge trängts med runtomkring sig tättplanterade träd av samma art...

En dylik trädträngsel har väl vållat att det en gång tillänkta vårdträdet med tiden mist sin skönhet: Kronan har kluvits och storgrenarna är spreti-

ga, även om livet inte svunnit. Träden är överhuvudtaget föga "fotogeniskt".

Men en del av förloppet förtjänar ändå att återges. Så sker här nedan, i bild och rim. Hembygds- och naturvännerna förhoppningsvis till kunskap - och helst även något till uppbyggelse.

*Det var en gång i bokars trakt,
en hed av ljung man än ej bragt
att bli ensartad plantdomän,
med granar blott bland sina trän.*

*Här Anders N i ungdomsdag,
EN telning satt av nämnda slag,
tillämnad bli en vårdträdsgran,
men avstod stället snart (till "Jan")
Dess öde blev då: plantad gran!*

*Som storm omsider fällt den skog,
ruinen omgett, mot oss log
blott **DETTA TRÄD**, fast fult, ja äldst,
som visar att det **LEVER** helst!*

FOTO: Signe Ekwall